

Оподаткування підприємства і податкові зміни на сучасному етапі розвитку економіки

Данійл Попович

*магістрант спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,*

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: popovychdv@krok.edu.ua

Володимир Кузьмінський

*науковий керівник, к.е.н., доцент, доцент кафедри
національної економіки та фінансів,*

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: volodimirkz@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0002-7069-0057

На сучасному періоді розвитку нашої країни відбуваються постійні зміни зовнішнього економічного середовища, у якому функціонують підприємства. Однією з основних складових важливого впливу екзогенних факторів на діяльність підприємств є параметри податкової системи та механізми оподаткування суб'єктів господарювання. Складність та непередбачуваність більшості податкових заходів держави вимагають від підприємств створення адекватної системи управління власною діяльністю, орієнтованою на такі зміни.

Для оцінки впливу податків на діяльність суб'єктів господарювання важливими моментами є, з однієї сторони, визначення системи показників, що характеризують податкову складову, з іншої, показників, які відображають діяльності досліджуваних суб'єктів [1, с. 79].

Крім того, слід зазначити, що власники та керівники більшості підприємств негативно характеризують ефективність механізмів діючої податкової системи, а податкові параметри вважають найважливішою складовою фінансового менеджменту підприємства та системи управління в цілому. Причому крайнє невдоволення змінами податкових параметрів і необхідність дотримання власних фінансових інтересів суб'єктів господарювання змушують більшість управлінців частково або повністю ухилятися від сплати податків, що є неприпустимим як для самих підприємств, так і для бюджету країни. Натомість, ні у кого не має сумнівів відносно того, що податки потрібно платити [2, с. 161].

Тому, важливим фактором, що зумовлює необхідність створення та підвищення ефективності функціонування систем податкового менеджменту на українських підприємствах, є нестабільність податкового середовища. Під нестабільністю податкового середовища розуміються часті зміни податкового законодавства; недосконалість окремих правових норм, що регулюють як механізми стягування податків, так і права та обов'язки суб'єктів податкових відносин; непідготовленість судової системи до оперативного вирішення податкових спорів; фіскально-спрямовані дії працівників ДПСУ під час роботи з платниками тощо.

1 серпня 2023 року набрав чинності Закон України № 3219-IX «Про

внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану», яким скасовується більшість податкових пільг, введених на період дії воєнного стану, та повертається довоєнна система оподаткування платників податків з деякими особливостями [3]. Основні положення наступні:

1. Відновлюється проведення документальних планових перевірок платників податків з окремих сфер діяльності. До плану-графіка проведення документальних планових перевірок можуть включені платники податків, які здійснюють діяльність у сфері виробництва та/або реалізації підакцизної продукції; гральний бізнес; надають фінансові, платіжні послуги.

2. Відновлюється перебіг строків, визначених податковим та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на податкові органи, що були зупинені у зв'язку із введенням воєнного стану. Зокрема, строки надання податковими органами індивідуальних консультацій, розгляд скарг платників податків, надання платниками податків відповідей на запити податкових органів для формування податкового кредиту з ПДВ.

3. Скасовується особлива система оподаткування єдиним податком за ставкою 2% («Особлива система») та відновлюється обов'язок ФОП – платників єдиного податку 1 та 2 групи сплачувати єдиний податок.

4. ФОП з 1 березня 2022 року та до 31 грудня 2022 року не нараховують та сплачують загальне мінімальне податкове зобов'язання за земельні ділянки, частки (паї), що перебувають у їх власності чи користуванні, які розташовані на територіях активних бойових дій або на тимчасово окупованих територіях України [4].

Таким чином, ефективність керуючого впливу значною мірою визначається повнотою його функціональних елементів, тому охарактеризуємо специфіку реалізації основних функцій системи податкового управління в Україні:

1. Податковий облік та аналіз. Є найбільш складною та трудомісткою у реалізації, оскільки вимагає проведення відокремленого комплексу заходів щодо узгодження управлінської інформації. Вирішення зазначених питань на мікрорівні (у т.ч. за допомогою впровадження сучасних інформаційних технологій) може призвести до значних кінцевих результатів.

2. Податкове регулювання та контроль. У межах дії жорстких умов зовнішнього податкового середовища регулювання полягає в оперативному управлінні податковою базою та окремими податковими параметрами на підприємстві на основі комплексного аналізу та моніторингу екзогенної інформації. Податковий контроль забезпечує адекватність прийнятих рішень у сфері податкового управління.

3. Податкове прогнозування та планування. Зазначені функції реалізуються у взаємозв'язку з усіма елементами системи управління підприємства з урахуванням відокремленості інформаційного забезпечення. Причому планування, як діяльність, пов'язана з обґрунтуванням на певну перспективу податкових параметрів, є визначальною для формування оптимальної системи

податкового управління.

4. Податкова організація. Виокремлення податкового управління в окрему сферу потребує також відповідного організаційного забезпечення. Проте, для більшості підприємств варто обмежитися лише чітким визначенням функціональних повноважень і відповідальності за податковим менеджментом у межах вже існуючих відділів, зокрема бухгалтерії.

Отже, економічна стратегія діяльності підприємства за умов нестабільного податкового середовища будується з урахуванням комплексного дослідження системи податкового управління. У його межах мають враховуватися механізми дії окремих податків, а також їх взаємозв'язок із показниками фінансово-господарської діяльності. Враховуючи викладений методичний підхід, основним критерієм податкового управління на підприємстві виступає узгоджений із загальною стратегією компанії показник фактичних витрат, пов'язаний зі сплатою податків, який обов'язково враховує ймовірнісні характеристики, тобто коригується на коефіцієнт приведення, з урахуванням факторів невизначеності та ризику.

Ключові слова: оподаткування підприємства, зовнішнє середовище, податкові зміни, податкове законодавство, ефективність діяльності.

Список використаних джерел

1. Кузьмінський В.З. Теоретико-методичні засади оподаткування суб'єктів малого підприємництва та його вплив на господарську діяльність. Економіка невизначеності: практичний погляд на проблему : монографія / за ред. В.І. Грушка. Київ : Університет «КРОК», 2021. С. 72-135. URL: <https://monograph.krok.edu.ua/books/catalog/book/12>.
2. Румик І.І. Напрями реформування системи оподаткування. Економіка України: шляхи виходу із кризи: Збірник матеріалів Міжвузівської студентської економічної конференції / Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК». Київ : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2015. С. 161-163. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/materiali-konferentsij/conf-krok-2015-12-11_materialy.pdf#page=161.
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану: Закон України № 3219-IX від 30.06.23 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3219-IX#Text>.
4. Шапка А. Основні податкові зміни з 1 серпня 2023 року. URL: <https://golaw.ua/ua/insights/publication/osnovni-podatkovi-zmini-z-1-serpnya-2023-roku/>.